

Tekstilajin tajua testaamassa: teekkareiden kirjoittamien kieltävien rekrytointivastausten funktionaalinen rakenne

Esa Laihanen

Kielikeskus

Saimaan ammattikorkeakoulu

This work examines genre knowledge (i.e. understanding of the traits and norms of the text type or genre) of Finnish students of engineering on the basis of rejection letters produced during a university-level writing course (Finnish as mother tongue). The students' genre knowledge of rejection letters (N=53) was assessed by analysis of the functional structures used. Swalesian genre theory (moves and steps) was used in the analysis. Six different moves were identified and classified into sub-categories (steps). Textual analysis of the functional structures utilized by the university students showed that the writers had some sense of the genre of rejection letters. It is concluded that knowledge of the genre of rejection letters and typical functional structures of such texts are relevant issues that should be considered when researching and teaching literacy skills for working life.

Avainsanat: funktionaalinen rakenne, hylkäyskirje, jaksoanalyysi, kieltävä rekrytointivastaus, tekstilajin taju, tekstilajitietoisuus

1 Johdanto

Työelämän viestintää käsittelevien kurssien perussisältöjä ovat rekrytointiviestinnän tekstit ja tekstitilanteet. Työpaikan hakemista harjoitellaan tutustumalla työpaikkailmoituksiin, kirjoittamalla hakemusdokumentteja ja simuloimalla työhaastattelutilanteita. Työnhakijan roolin lisäksi kokeillaan asettumista yrityksen edustajan tekstiposition: laaditaan, suunnitellaan tai analysoidaan työpaikkailmoituksia, haastatellaan työnhakijoita hakemusten perusteella ja tiedotetaan työnhakijoille rekrytointipäätöksestä. Kieltävän rekrytointivastauksen kirjoittaminen on haasteellista, sillä siinä on tavoitteena välittää vastaanottajan kannalta kielteinen viesti mahdollisimman onnistuneesti ja hakijaa kannustavasti sekä samalla rakentaa positiivista työnantajakuva.

Artikkelin taustalla ovat kieltävien rekrytointivastausten kirjoittamisen opetuksessa tehdyt havainnot ja pohdinnat opiskelijoiden tekstien toimivuudesta tekstilajinsa edustajina. Artikkelin motivoituu halusta selvittää yliopisto-opiskelijoiden tekstilajitietoisuutta eli tekstilajin tajua (käsitteestä ks. Kalliokoski 2002, 2006) aineistopohjaisesti ja tässä yhteydessä kieltävien rekrytointivastausten kirjoittamisen harjoittelun näkökulmasta. Kyse on tekstilajin ja sen tuottamisen tutkimuksesta, jolla on yhteys yritysviestinnän tekstien ja tekstitaitojen opetukseen ja oppimiseen.

Tässä artikkelissa tarkastellaan Lappeenrannan teknillisen yliopiston tuotantotalouden opiskelijoiden keväällä 2017 kielikeskuksen järjestämällä Talouselämän viestintä -kurssilla kirjoittamia kieltäviä rekrytointivastauksia (N=53) tekstilajin ja funktionaalisen rakenteen näkökulmasta. Aineiston tekstien kirjoittajat ovat pääsääntöisesti 1. vuoden opiskelijoita, koska kurssi on suositeltu suoritettavaksi 1. opintovuonna. Opiskelijat kirjoittivat kurssilla ensin työhakemuksen sekä siihen liitettävän cv:n tai ansioluettelon. Harjoituksen toisessa vaiheessa opiskelijat kirjoittivat yrityksen edustajan roolissa työnhakijalle eli opiskelijaparilleen kieltävän rekrytointivastauksen.

Tavoitteena on selvittää, miten tekstit rakentuvat (funktionaalinen rakenne) ja miten tekstien funktionaaliset jaksot tuottavat kieltävän rekrytointivastauksen tekstilajia. Tekstien toimintarakenteen tarkastelussa hyödynnetään jaksoanalyysiä funktionaalisten jaksosten tunnistamiseksi ja analysoimiseksi. Jaksoanalyysin jälkeen pohditaan, mitä havaintojen perusteella mahdollisesti voidaan päätellä kirjoittajien tekstilajitietoisuudesta eli tekstilajin tajusta. Aineistosta tehtyjä havaintoja verrataan ja suhteutetaan aitojen yritysten suomenkielisistä kieltävistä rekrytointivastauksista tehtyihin tuoreisiin tutkimuksiin (Rembel 2012; Keckman 2017b; ks. myös Laihanen 2017; Keckman 2017a). Myös tehtävänannon ja kurssitehtäväkontekstin vaikutusta tuotettuihin teksteihin arvioidaan.

2 Tekstin rakenne tekstilajin määrittäjänä ja tekstilajin tajun osoittajana

Kommunikatiivisen päämääränsä eli tekstin toteuttaman tavoitteen lisäksi tekstin rakennetta on pidetty keskeisenä tekstilajin tuntomerkkinä (tekstin rakenteesta tekstilajin määrittelyssä ks. ja vrt. esim. Hasan 1989 [1985]; Bhatia 1993; Swales 1990; Mäntynen 2006: 43–46). Hasanin (1989) [1985] mukaan rakenne on keskeisin tekstilajin määrittäjä. Tekstiin kuuluu tiettyjä välttämättömiä rakenneosia eli ydinelementtejä, jotka tekstissä tulee olla, jotta se voidaan määritellä tiettyyn tekstilajiin kuuluvaksi. Lisäksi rakenteessa on tiettyjä valinnaisia tai vaihtoehtoisia rakenne-elementtejä. Pakolliset ja valinnaiset elementit sekä niiden esiintymisjärjestys ja -tiheys muodostavat tekstilajin rakennepotentiaalin. (Hasan 1989 [1985]; ks. myös Mäntynen 2006: 44, 48.)

Tässä artikkelissa aineistona olevien teekkareiden kirjoittamien kieltävien rekrytointivastausten päämääränä on tiedottaa rekrytointiprosessin päättymisestä ja välittää vastaanottajalle viesti, ettei hän ole tullut valituksi haettavana olleeseen työtehtävään. Tekstien ydinsisältönä on siis päätöksen tiedoksi saattaminen. Tekstin funktionaalisen eli päämäärähakuisen toimintarakenteen analyysin avulla voidaan kuvata, millaisista funktionaalisisista jaksoista aineiston tekstit rakentuvat, mitä teksteissä tapahtuu ja mitä niissä tehdään. Analyysin perusteella voidaan sitten pohtia, minkä ja millaisen (oletetun) tekstilajin valinnat rakentavat. Vertailu aitojen yritysten kieltävistä rekrytointivastauksista tehtyihin havaintoihin antaa tietoa siitä, missä määrin ja millä tavoin aineiston tekstit toteuttavat kieltävän rekrytointivastauksen tekstilajia.

Tekstilajin tajun Kalliokoski (2002: 148 ja 2006: 241) sanoo olevan ”kielenkäytön sosiokulttuuristen käytänteiden tuntemusta, herkkyyttä lajin käytänteille ja niiden muutoksille”. Tekstilajin tajun sijasta puhutaan myös tekstilajitietoisuudesta (Heikkinen 1999), tekstilaji-intuitiosta (Nieminen 2010) ja tekstilajikompetenssista (Makkonen-Craig 2011). (Ks. myös Valtonen 2012: 54.) Tekstilajin taju on intuitiivista ja yhteisesti jaettava tekstilajitietoisuutta, joka syntyy yhteisössä, eri tekstilajeihin tutustumisen ja sosiaalistumisen kautta. Tietoisuus eri tekstilajeille tyypillisistä valinnoista ja piirteistä – tekstilajien konventioista – ohjaa ja auttaa tunnistamaan, luokittelemaan ja ainakin jossain määrin myös tuottamaan eri tekstilajeja. (Kalliokoski 2002, 2006; Kauppinen 2008; Valtonen 2012: 53–56.) Tekstilajin tajua voidaan kuvata ja tutkia empiirisesti selvittämällä, miten kielenkäyttäjät käyttävät kieltä, millaisia kielellisiä valintoja he teksteissään tekevät ja miten he kuvaavat ja luovat todellisuutta kielen avulla (Kalliokoski 2002: 148). Tässä artikkelissa selvitetään, millaisia kieltäviä rekryointivastauksia tuotantotalouden yliopisto-opiskelijat tekstitehtävässä tuottavat ja mitä niihin sisältyvien funktionaalisten rakennevalintojen perusteella voidaan päätellä kirjoittajien tekstilajin tajusta.

3 Kieltävä rekryointivastaus tekstilajina ja kurssitehtävänä

Kieltävä rekryointivastaus on tullut monelle työnhakijalle oman kokemuksen kautta tutuksi valitsematta jättämisen tiedoksi saattavana ja rekryointiprosessin päättävänä tekstilajina. Kieltävästä vastauksesta on käytetty myös nimityksiä *hylkäyskirje* (engl. *rejection letter*), *kielteinen rekryointivastaus*, *ei kiitos -kirje*, *ei-kirje*, *kiitos-viesti* (ks. Rembel 2012: 59; Keckman 2017b: 1–2). Tässä artikkelissa käytetään nimitystä *kieltävä rekryointivastaus* siitä syystä, että kyseisen tekstin tulisi olla sävyltään myönteinen ja suhdetoiminnallinen tekstiin sisältyvästä ja vastaanottajan kannalta kielteisestä päätöksestä huolimatta. (Ks. nimeämisvalinnan perusteluista myös Laihanen 2017.)

Korkeakoulutasolle suunnatuissa suomenkielisissä yritysviestinnän oppikirjoissa kieltävää rekryointivastausta käsitellään varsin yleisellä tasolla ja niukasti verrattuna työhakemusten saamaan tilaan. Kortetjärvi-Nurmi ja Murtola (2016: 176–177) puhuvat kieltävistä vastauksista eli *ei-vastauksista* ja mainitsevat niitä pidettävän usein persoonattomina. Persoonattomuus näkyy heidän mukaansa puhuttelumuotojen käytössä ja perustelujen niukkuudessa. He kuitenkin korostavat onnistuneen kieltävän vastauksen merkitystä työnantajakuvaan rakentavana ”suhdetoimintakirjeenä”. Rekryointivastausten perussisältöinä mainitaan kiinnostuksesta kiittäminen, valinnan julkistaminen nimellä (jos siihen on lupa), valinnan perusteleminen ja ”palveluus”, jossa kerrotaan hakijoiden määrästä ja tasosta sekä suositellaan hakijalle jatkotoimenpiteitä, kuten avointen tehtävien hakemista. (Kortetjärvi-Nurmi & Murtola 2016: 176–178; vrt. myös Kortetjärvi-Nurmi, Kuronen & Ollikainen 2003: 169.)

Jablin ja Krone (1984) tutkivat amerikkalaisten hylkäyskirjeiden rakenteellisia ja sisällöllisiä seikkoja sekä niiden vaikutusta hakijoihin. Heidän mukaansa tyyppillinen hylkäyskirje on melko lyhyt (alle 90 sanaa) ja koostuu kolmesta tekstikappaleesta. Suurin osa kirjeistä viittaa aiempaan tilanteeseen (seulontahaastatteluun) ja sisältää kiitoksen mielenkiinnosta yritystä kohtaan. Varsinainen hylkäys on tyyppillisesti toisessa kappaleessa pehmenettynä ja epäsuorasti ilmaistuna, ja sitä seuraa tai edeltää hylkäämisen perustelu. Kolmannessa eli viimeisessä kappaleessa esitetään tavallisesti onnen ja menestyksen toivotukset tuleviin hakuihin. Viidennes hylkäyskirjeistä sisältää tiedon siitä, että hakijan hakemus säilytetään. Teksti päättyy allekirjoitukseen yrityksen allekirjoitustavan ja konventioiden mukaisesti. (Jablin & Krone 1984.)

Suomenkielistä rekrytointiviestintää on tekstien ja kielenkäytön näkökulmasta tutkittu varsin vähän. Aivan viime vuosina työnhaun ja rekrytoinnin tekstit ovat kuitenkin saaneet huomiota opinnäytetöissä. Työpaikkailmoituksia teksteinä on opinnäytetyössään analysoinut Jousjärvi (2016), työnhakukirjeitä tekstilajina on tarkastellut Sanni Koskela (2013; ks. myös Koskela 2014) ja itsensä brändäystä sosiaalista mediaa hyödyntävissä työhakemuksissa Ann-Christine Wahl (2016). Kieltävistä rekrytointivastauksista on hiljattain kirjoitettu pari opinnäytetyötä (Rembel 2012; Keckman 2017b), joissa esitettyihin tuloksiin tämän tutkimuksen aineistosta tehtyjä havaintoja peilataan.

Tekstit eivät synny tyhjiössä, vaan niitä ohjaavat monet teksteihin sosiaalistumisen myötä opitut, tiedostetut tai tiedostamattomat mallit ja konventionaalituneet käytänteet, tekstilajipiirteet ja tekstilajin taju. Kun tekstien kirjoittamista harjoitellaan, ohjaa tehtävänanto – muun kirjoittajalle syntyneen ja kokemusten myötä kertyneen tekstilajitietämyksen ja tekstilajin tajun lisäksi – väistämättä tekstien tuottamista. Tehtävänanto ja sen tulkinta näkyvät siten myös tehtävänannon pohjalta kirjoitetuissa teksteissä.

Oppikirjojen kuvaukset ovat toimineet kieltäviä rekrytointivastauksia kirjoittaneiden tehtävähjeistuksen pohjana. Teekkareille tehtäväksi annetun kieltävän vastauksen kirjoittaminen ohjeistettiin seuraavasti:

Kieltävä vastaus työhakemukseen

Saatuasi kurssitoverisi työhakemuksen asettaudu työhönottajan asemaan ja laadi yrityksen edustajana työhakemuksen kirjoittajalle kieltävä vastaus.

Kiinnitä huomiota seuraaviin asioihin:

- Hakija odottaa vastausta hakemukseensa.
- Kielteisessä vastauksessa perustelu on erittäin tärkeää.
- Kielteinen vastauskin voi antaa hyvän kuvan yrityksestä ja olla suhdetoiminnallisesti onnistunut.
- Hakijaa tulee kiittää kiinnostuksesta työtä ja yritystä kohtaan.
- Vastauksessa tulee kertoa, kuka tehtävään valittiin, paitsi jos valittu kieltää sen.
- Hakijalle tulee tekstissä selvittää, mitkä perusteet olivat merkittävimmät ja painavimmat.
- Hakijalle kerrotaan myös, kuinka monta hakemusta yritykselle saapui.
- Hakijoiden tasosta voi kertoa yleisesti.

Mitään yhtä oikeaa tapaa laatia kieltävä vastaus ei tietysti ole, mutta edellä mainitut asiat kieltävään vastaukseen on syytä sisällyttää (ei tietenkään välttämättä edellä mainitussa järjestyksessä).

Pohdi kirjoittaessasi, millaisen vastauksen itse haluaisit haettuasi työpaikkaa: Millainen sävy on paras? Miten tekstistä saa rakentavan ja suhdetoiminnallisesti toimivan kielteisestä sisällöstä huolimatta?

Muistutus: Noudata vakioasettelua! Ks. lähijaksolla jaettu ohje tai esim. seuraavat:
<<http://newsletter.bbm.fi/Default.aspx?tabid=2906>>
<http://www.oamk.fi/~tuijaj/suomen_kieli/vakioasettelu.htm>.

Tehtävänanto sisältää joitakin ohjeita kieltävän hakemuksen kirjoittajalle, mutta sen tarkoituksena ei ole mallintaa tai ohjata tekstin sisältö- ja rakennevalintoja liiaksi. Tehtäväohjeen lopussa on kuitenkin muistutus vakioasettelun eli asiakirjastandardin käytämisestä.

Tehtävänanto patistaa kirjoittajaa asettumaan lukijan asemaan ja kertoo, mitä minimisisältöjä tekstiin tulisi sisällyttää. Tehtävänannon perusteella tekstin keskeisiksi toimintoiksi määrittyvät hakijan kiittäminen sekä valintaprosessista ja hakijoista kertominen (hakijoiden määrä, taso, valinnan lopputulos, mahdollisesti myös valitun nimi). Valintapäätöksen perustelemista ja valintaperusteiden erittelyä korostetaan. Näiden toimintojen voi siis olettaa näkyvän tehtävänannon pohjalta tuotetuissa teksteissä.

Huomionarvoista on, että tehtävänanto ei eksplisiittisesti ohjaa kirjoittamaan hakijaa torjuvaa ja valitsematta jättämistä kertovaa kieltomuotoista torjuntalauseetta eikä ohjeista kovin tarkasti muitakaan tekstin kielentämisen muotoja eli anna valmiita sanoituksia. Implisiittisesti kieltävän vastauksen kiteyttävän ydinviestin (hakijan torjunnan) tuottamisen oletuksen kirjoittaja voi tehtävänannosta ehkä tulkita. Kiteytyyhän valitsematta jättämisen ilmoittaminen jo tekstilajin nimeen: kieltävä vastaus työnhakijalle on hylkäyskirje.

4 Jaksoanalyysin toteutuksesta ja funktionaalisista jaksoista

Tekstien toiminnallista rakennetta on tarkasteltu funktionaalisten jaksojen analyysin avulla. (Jaksoanalyysistä ja sen sovelluksista ks. esim. Hasan 1989 [1985]; Swales 1990; Honkanen & Tiililä 2012; Mäntynen 2006; Tiililä 2007; Vuorijärvi 2013; Paldanius 2017.) Jaksolla, vaiheella tai siirrolla tarkoitetaan funktionaalista yksikköä, joka osaltaan toteuttaa tekstin viestintätarkoitusta ja tavoitetta. Jaksojen tunnistamiseksi on tässä tutkimuksessa tarkasteltu jakson funktiota kirjoittajan ja lukijan välisen vuorovaikutussuhteen rakentajana, jakson aihetta ja näkökulmaa sekä niiden muutosta, leksikaalis-kieliopillisia valintoja, sijaintia ja funktiota tekstikokonaisuudessa sekä jossain määrin myös typografisia vihjeitä. (Jaksoanalyysin perusteista sekä jaksojen tunnistamisesta ja erottelusta ks. esim. Mäntynen 2006; Honkanen & Tiililä 2012; Tiililä 2007; Vuorijärvi 2013.)

Funktionaalisten jaksojen tunnistamisen ja erittelyn tavoitteena on tässä tapauksessa kuvata aineiston tekstien rakennetta tekstilajin ja toiminnan näkökulmasta, vaikkakin jaksojen tunnistamiseen ja erotteluun liittyy omat haasteensa. (Näistä ks. esim. Honkanen & Tiililä 2012; Vuorijärvi 2013; Paldanius 2017.) Aineiston tekstien tyypillisiä funktionaalisia jaksoja ja niiden variaatiota esitellään poimimalla esimerkkejä teksteistä. Välttämättömien ja valinnaisten funktionaalisten jaksojen erottelun sijaan tässä tutkimuksessa puhutaan harjoittelun kohteena olevalle (oletetulle) tekstilajille tyypillisistä ja mahdollisista jaksoista. Valinta on perusteltavissa aineiston luonteella ja koostumuksella: kyseessä ovat opiskelijoiden kirjoitusharjoituksenaan ja tehtäväroolissa kirjoittamat kieltävät rekrytointivastaukset, eivät aitojen yritysten lähettämät todelliset rekrytointivastaukset. Mitä yleisemmin ja taajemmin jakso aineistossa esiintyy, sitä tyypillisempi se aineistolle on.

Funktionaalisten jaksojen tunnistaminen ja alustava analyysi on laadullinen ja kaksita-soinen. *Pääjaksoja*, joita nimitetään tässä *siirroiksi*, on kuusi. Pääjaksoja eli siirtoja toteuttavat niille tyypilliset (aineistossa yleiset ja taajakäyttöiset) tai mahdolliset (harvoin esiintyvät, valinnaiset) *alajaksot*, joita kutsutaan *askeliksi*.¹ Analyysiyksikkönä jaksot ovat tavallisimmin lauseen mittaisia tai sitä laajempia tekstikokonaisuuksia, mutta paikoin lausekekin voi muodostaa jaksos. Jaksojen rajausta pohditaan tarkemmin esimerkkien analyysin yhteydessä luvussa 5.

5 Funktionaaliset jaksot teekkareiden kirjoittamissa rekrytointivastauksissa

Aineiston teksteistä voidaan erottaa kuusi tyypillistä siirtoa eli pääjaksoa, joita ovat 1) **kehystys**, 2) **tekstitilanteen ja vuorovaikutustapahtuman avaus**, 3) **kiittäminen**, 4) **hylkäys eli torjuntapäätös**, 5) **rekrytointiprosessin kuvaus ja erittely siihen liittyvine toimineen** sekä 6) **tekstitilanteen ja vuorovaikutustapahtuman sulkeminen**.² Tyypillisiä siirtoja ja niitä toteuttavia tyypillisiä ja mahdollisia askelia esitellään aineisto-esimerkein.³ Suurin osa aineiston teksteistä noudattaa muodoltaan tehtävänannon mukaisesti asiakirjastandardia eli vakioasettelua, osa on vapaasti kirjettäisiä, muutama taas

---

¹ Käytän John Swalesin (1990) tapaan pääjaksosta nimitystä *siirto* (engl. *move*) ja alajaksosta nimitystä *askel* (engl. *step*), koska ne kuvaavat varsin hyvin tekstien ja niiden rakenteiden toiminnallista ja dynaamista luonnetta. Swalesilaisen tradition mukaan ovat toimineet myös esimerkiksi Vuorijärvi (2013) ja Paldanius (2017). Jaksoanalyysin käsitteistö määritelmiseen on jaksoanalyttisissä tutkimuksissa varsin monimuotoista. Ks. tarkemmin esim. Mäntynen 2006; Honkanen & Tiililä 2012; Vuorijärvi 2013.

² Elina Keckman (2017b) puhuu opinnäytetyössään *hylkäyskirjeestä* ja sen *vaiheista* ja *jaksoista* (vaiheiden alaluokat). *Vaiheita* hän on erottanut viisi: *aloitusmuodollisuudet*, *kiitokset*, *tehtävä- tai yritysviittaus*, *rekrytointiprosessin kuvaus* ja *lopetusmuodollisuudet*. Olen peilannut omaa luokittelua Keckmanin (kootusti mts. 23) luokitteluun, mutta päätyneen nimeämään pääjaksot John Swalesin (1990) tapaan *siirroiksi* ja alajaksot *askeliksi*, koska olen halunnut antaa jaksoanalyysin luokille aineistoani kuvaavat nimet, jotka korostavat jaksojen funktionaalista, dynaamista ja toiminnallista luonnetta. Sisällöllisesti luokittelu ja Keckmanin (mt.) luokittelu mahdollistavat vertailun ja muistuttavat paljolti toisiaan.

³ Aineisto-esimerkit esitetään autenttina, mutta henkilöiden nimet on poistettu tai muutettu anonymiteetin säilyttämiseksi. Teksteihin tehdyt muutokset, huomautukset ja täsmennykset on merkitty hakasulkuihin.

sähköpostiviestejä. Tästä syystä tekstien alkuun sijoittuvissa kehystys- ja avaussiirroissa on runsaasti variaatiota.

Kehystys siirto taustoittaa tekstiä ja tekstiin rakentuvaa vuorovaikutustapahtumaa ja kertoo tekstin tunnistetietoja. Kehystys toteutuu askelina, joissa esimerkiksi identifioidaan lähettäjä (vakioasettelussa lähettäjän kenttä, yritysviittaus) ja vastaanottaja (vastaanottajan kenttä). Lisäksi kerrotaan tekstitapahtuman ja -tilanteen asiakirjan nimi, nimetään tekstilaji, ajoitetaan asiakirja (päivämäärä), viitataan mahdollisesti aiempaan tekstiin (työhakemukseen viittaaminen viite- tai otsikkorivillä) ja nimetään asia (asiaotsikko, esimerkiksi tehtävän nimi, tehtävä- ja mahdollinen yritysviittaus). Kehystys siirtojen askelten tapauksessa jakso voi tehdyn rajauksen mukaan olla vain lausekkeen, lyhimmillään vain yhden sanan, mittainen; muissa tapauksissa se on yleensä vähintään lauseen mittainen tai lausetta laajempi kokonaisuus. Seuraavassa esimerkissä 1 on vakioasettelua eli asiakirjastandardia jossain määrin soveltava kehystys siirto.

(1) Stora Enso	Vastaus
55800 Imatra	
012345689	3.2.2017
[Etunimi Sukunimi]	
[Katu 1 A 2]	
53850 Lappeenranta	

Vastaus työnhakijalle

Kehystys siirtoa seuraa **tekstitilanteen ja vuorovaikutustapahtuman avaus** (tyypillisesti tervehdys tai kohdentava puhuttelu). Avauksena voi toimia myös viittaus työhakemukseen, yritys- tai tehtäväviittaus, tekstin tai työtehtävän nimeävä otsikko tai kiitos. Varsinainen avaussiirto voi siis limittyä ja nivoutua sitä edeltävään kehystys siirtoon tai sitä tyypillisesti seuraavaan siirtoon (kiittäminen). Avaussiirto avaa vuorovaikutustilanteen. Esimerkissä 2 on erilaisia avaussiirtoja.

(2) Hyvä työnhakija / Hyvä Etunimi (Sukunimi)
Arvoisa työnhakija
Hei [Etunimi] / Hei [Etunimi] ja kiitos hakemuksestasi
Vastaus työhakemukseen/kesätyöhakemukseenne
Vastaus työnhakijalle
Kesätyöhakemuksenne / Harjoitteluhakemus
Hakemuksesi tehtävään Elenia Oy:n Kesäharjoittelijaksi talous- ja rahoitusyksikköön +
Hei!
Hakemuksesi Lappeenrannan Leirin Lidl-myymälään [+] Hei!
Kiitos työhakemuksestasi!

Kiittäminen sisältää työnantajan kiitoksen hakemuksesta (esimerkki 3) tai kiinnostuksesta yritystä ja työpaikkaa kohtaan (esimerkki 4). Kahdessa aineiston tekstissä (näistä esimerkki 5) kiitetään ajasta, jonka työnhakija on hakemiseen käyttänyt. Esimerkissä 5 *kiitos* sijaitsee tekstin lopussa ja limittyä toivotukseen.

- (3) Kiitos hakemuksestasi Tornatorille.
- (4) Yritys Oy:n puolesta haluaisimme kiittää kiinnostuksestanne yritystämme ja kyseistä työpaikkaa kohtaan.
- (5) Kiitos ajastasi ja menestystä tulevaisuudellesi.

Kiittämissiirto sijaitsee tavallisesti heti kehystyksen ja avauksen jälkeen. Usein kiitos edeltää hylkäystä eli torjuntapäätöstä, jossa ilmoitetaan hakijalle valitsematta jättämisestä. Sen voi siis katsoa implikoivan hylkäämistä (ks. myös Keckman 2017b: 33–35). Näin on esimerkissä 6, jossa torjuntaa edeltää kiitos.

- (6) Kiitämme sinua todella paljon mielenkiinnostasi juuri tätä työtä sekä tätä yritystä kohtaan. Valitettavasti joudumme ilmoittamaan, että valintamme ei tällä kertaa kohdistunut sinuun.

Kiittämissiirto voi sijaita muuallakin kuin alussa, esimerkiksi ennen lopputervehdystä ja allekirjoitusta (ks. esimerkki 5 edeltä, kiitosjakson funktioista, sijainneista ja nivoutumisesta muihin jaksoihin ks. Keckman 2017b: 30–35.) Kiitos voi esiintyä useassakin kohdassa tekstiä, jopa niin, että syntyy vaikutelma liiallisesta toistosta, kuten esimerkissä 7.

- (7) Kiitos hakemuksestasi. Olet selvästi kiinnostunut työpaikasta ja olemme siitä kiitollisia. Valitettavasti et kuitenkaan tullut valituksi työpaikkaan. Olemme kiitollisia kiinnostuksestasi yritystämme kohtaan.

Hylkäys eli torjuntapäätös on keskeinen prosessin lopputuloksen hakijalle ilmoitettava ja kiteyttävä siirto. Vain yksi aineiston teksteistä ei sisällä suoraa hylkäystä, vaan torjunta käy tekstistä ilmi implisiittisesti.⁴ Lisäksi yksi aineiston teksteistä sisältää *ehkä*-päätöksen. Lukija jää tuossa tapauksessa (esimerkki 8) hieman epätietoiseksi lopullisesta kohtalostaan, joten kyseessä on pienen rekrytoitumisen mahdollisuuden avoimeksi jättävä *ehkä*-päätös.

- (8) Hei!
Kiitos, että hait ZippyCoach seikkailuohjaajan työpaikkaa!

Suurin osa kesätyöpaikoistamme on nyt täytetty. Saimme todella paljon hakemuksia tehtävien määrään nähden, joten monet hyvät hakijat jäivät ilman paikkaa. Joitain yksittäisiä paikkoja varten valinta on vielä kesken, mutta muilta osin kiitämme sinua ajasta, jonka käytit meihin.

Toivotamme onnea ja mukavia hetkiä kesääsi! Pidäthän meidät mielessä mahdollisena työnantajana myös tulevaisuudessa.

Ystävällisin terveisin
Seikkailupuisto Zippi

---

⁴ Keckmanin (2017b) mukaan hylkääminen voidaan esittää eksplisiittisesti tai implisiittisesti tai molemmilla tavoilla. Hylkäys voi ilmetä yhdessä tai useammassa jaksossa. Keckmanin aineistossa joka viidennessä hylkäyskirjeessä hylkäys toteutetaan implisiittisesti eli epäsuoralla hylkäyksellä. (Keckman 2017b: 37–38.)

Hylkäys eli torjuntapäätös on erotettu tässä tutkimuksessa ja tämän aineiston analyysis-
sa omaksi siirrokseen eli yhdeksi pääjaksoksi sen sisältämän hylkäyksen ja torjunnan
selkeän tunnistettavuuden, yleisyyden ja lukijan kannalta keskeisen funktion vuoksi.
Toinen mahdollisuus olisi nähdä kyseinen siirto yhtenä rekrytointiprosessin kuvaus ja
erittely sekä siihen liittyvät toimet -siirron askeleena (vrt. Keckman 2017b: 23).

Hylkäyksen eli torjuntapäätöksen yhteydessä esiintyy paljon hylkäystä pehmentäviä,
lieventäviä ja pahoittelevia ilmauksia (*valitettavasti, pahoittelumme, suureksi suruk-
semme*). Tavallisia ovat myös rajoittimet (*tällä kertaa, tänä kesänä*) sekä valitsijan vas-
tuun välttämistä, kiertämistä ja ulkoistamista rakentavat valinnat (*ei osunut kesätyötä /
ei riittänyt kesätyöpaikkaa*). Tyypillisesti hylkäys eli torjuntapäätös kiteytyy fraasiutu-
neeksi torjuntalauseeksi, jossa vastaanottajaa voidaan puhutella ja hänestä voidaan pu-
hua sinutteleamalla (esimerkki 9) tai teitittelemällä (esimerkki 10). Torjuntalauseissa on
runsaasti variaatiota.

(9) Valitettavasti valintamme ei tällä kertaa kohdistunut sinuun.

(10) Valitettavasti teidän kohdallenne ei osunut kesätyötä tänä kesänä.

Rekrytointiprosessin kuvaus, erittely ja siihen liittyvät toimet -siirtoa toteuttavia
askelia ovat esimerkiksi valintaprosessin kulun ja vaiheiden kuvaus, tilanteen selittele-
minen (viive, valinnan vaikeus), hakemusten ja hakijoiden luonnehdinta, valintakriteer-
ien erittely, hakijan tai hakijoiden arvioiminen, palaute, valinnan lopputulos (päätös,
valitun nimi, valittujen määrä), valinnan perusteleva, toivomukset ja toivotukset
(menestys, uudelleen hakeminen), pahoittelut, kannustukset, hakijan ohjeistaminen ja
informointi, lisätietomahdollisuuksien tarjoaminen ja lupaaminen (hakemuksen säilyt-
täminen, mahdollinen yhteydenotto, jos työtä ilmenee). Rekrytointiprosessin kuvaus,
erittely ja siihen liittyvät toimet -siirron askelissa on runsaasti variaatiota ja kirjoja. Pää-
töstä perusteleva palaute on monissa tapauksissa varsin yksityiskohtaista, kuten esi-
merkki 11 osoittaa. Aitojen yritysten lähettämät rekrytointivastaukset ovat yleensä ly-
hyitä massaviestejä, jotka eivät mahdollista kovinkaan yksilöllistä ja räätälöityä pa-
lautetta hakijoille (Rembel 2012: 56–58, 64–65).

(11) Syy miksi sinua ei valittu Neste Oyj:lle töihin johtuu suurimmaksi osaksi siitä, että hake-
muksesi jäi epäselväksi mitä paikkaa hait. Nesteellä on tarjota lukuisia eri työpaikkoja
niin tuotantotalouden kuin energiatekniikan opiskelijoille.

Ansioluettolosi oli melko hyvä. Kiinnittäisin vielä huomiota harrastukset osioon, jossa teks-
ti ei ollut oikean kieliopin mukaista. Mahdollisesti peruskoulun voisi jo jättää pois. Kieli-
taidostasi puolestaan on merkittävää etua työmarkkinoilla. En myöskään tiedä mitä pikku-ie
ja ysvikäsilli ovat, voisit avata termejä hieman.

Itse kirjeessä kerroit hyvin luonteestasi ja taidoistasi, mutta työpaikka johon hait jäi epä-
selväksi. Kirje voisi olla myös selkeämpi, jos se olisi jäsennelty selkeämmin.

Esimerkin 11 kaltainen yksityiskohtainen palaute hakemusdokumenttien sisällöstä ja kielestä vaikuttaa poikkeukselliselta. Se selittyy osittain harjoitustehtäväkontekstilla: kieltävän vastauksen lisäksi ja sen saatteessa opiskelijoita pyydettiin omalla itsenään antamaan erillinen palaute työhakemuksesta samalle opiskelijalle, jolle he lähettivät kieltävän vastauksen. Vaikuttaa siltä, että esimerkin 11 kirjoittaja on upottanut tuon erillisen palautteen osaksi työnantajan roolissa kirjoittamaansa kieltävää vastausta.

Tekstitilanteen ja vuorovaikutustapahtuman sulkemissiirtoa toteuttavat lopputervehdys mahdollisine sitä edeltävine toivotuksineen sekä allekirjoitus (usein vakioasettelun mukainen yrityksen allekirjoitustapa). Sulkemissiirrosta on tyypillinen esimerkki 12.

(12) Hyvää kevättä ja menestystä opintoihisi!

Ystävällisin terveisin,
[Kauppa]

Aineiston alustavan jaksoanalyysin perusteella voi sanoa, että opiskelijakirjoittajien teksteissä esiintyy samankaltaisia jaksoja kuin aitojen yritysten lähettämässä kieltävissä vastauksissa.⁵ Jaksoanalyysin koonti on esitetty taulukossa 1.

---

⁵ Olen verrannut teekkariaineistosta tekemiäni havaintoja Rembelin (2012) aineistoesimerkkeihin, Keckmanin (2017b) sadasta aidosta rekrytointivastauksesta tekemiin havaintoihin sekä itse keräämäni pieneen aineistoon (yritysten opiskelijoille lähettämiä aitoja rekrytointivastauksia).

Taulukko 1. Opiskelijoiden kirjoittamien kieltävien rekryointivastausten siirrot ja askeleet

SIIRROT (PÄÄJAKSOT)	Askeleet (tyypilliset ja mahdolliset alajaksot)
KEHYSTYS	<ul style="list-style-type: none"> - lähettäjän nimeäminen, identifiointi - vastaanottajan nimeäminen, identifiointi - asiakirjan/tekstilajin nimeäminen - päivämäärän ilmoittaminen - mahdollinen sivunumerointi - viittaaminen (työhakemukseen, tehtävään, yritykseen) - nimeävä otsikointi (aihe, tehtävä, yritys)
TEKSTITILANTEEN JA VUOROVAIKUTUSTAPAHTUMAN AVAUS	<ul style="list-style-type: none"> - kohdentava puhuttelu - alkutervehdys - otsikointi (otsikko toimii avauksena)
KIITTÄMINEN	<ul style="list-style-type: none"> - kiittäminen hakemuksesta, kiinnostuksesta, ajasta
HYLKÄYS eli TORJUNTA-PÄÄTÖS (päätös hakijan kannalta)	<ul style="list-style-type: none"> - ilmoitus hakijan valitsematta jättämisestä (suora hylkäys) - torjuntapäätöksen pehmentäminen - <i>ehkä</i>-päätös - implisiittinen torjunta (epäsuora hylkäys)
REKRYTOINTIPROSESSIN KUVAUS JA ERITTELY SIIHEN LIITTYVINE TOIMINEEN	<ul style="list-style-type: none"> - rekryointiprosessin kulun ja vaiheiden kuvaus - tilanteen (viiveen, valinnan vaikeuden) selittelemine - hakemusten ja/tai hakijoiden luonnehdinta - valintakriteereiden erittely - hakijan/hakijoiden arvioiminen - prosessin lopputuloksen (päätöksen) kertominen (valitun nimi ja kuvaus) - päätöksen perusteleminen - palautteen antaminen - hakijan ohjeistaminen ja informointi - toivomiset ja toivotukset, kannustukset (onnea, menestystä, toivomus mahdollisesta uudelleen hakemisesta, kannustus aktiivisuuteen) - pahoittelut - lisätietojen antaminen - lupaaminen (hakemuksen säilyttäminen, mahdollinen yhteydenotto, jos sopivaa työtä ilmaantuu)
TEKSTITILANTEEN JA VUOROVAIKUTUSTAPAHTUMAN SULKEMINEN	<ul style="list-style-type: none"> - toivotukset - lopputervehdys - allekirjoitus (yrityksen allekirjoitustavan mukaiset konventiot)

6 Pohdinta

Jaksoanalyysin avulla teekkareiden kirjoittamien kieltävien rekryointivastausten funktionaalista toimintarakennetta on mahdollista kuvata ja selvittää, mitä teksteissä tapahtuu ja mitä niissä tehdään. Kun aineiston alustavan jaksoanalyysin tuloksia vertaa ja suhteuttaa aitoja rekryointivastauksia käsittelevän tutkimuksen tuloksiin (Keckman 2017a, 2017b; Rembel 2012), voi sanoa, että teekkareiden kirjoittamissa kieltävissä rekryointivastauksissa esiintyy samankaltaisia funktionaalisia jaksoja kuin todellisten

yritystenkin vastaavissa teksteissä. Opiskelijakirjoittajilla voi siis sanoa ainakin jossain määrin olevan kieltävän vastauksen tekstilajin (rakenteen) tajua. Tekstilajin taju lienee karttunut myös kieltävän vastauksen kirjoittamisharjoituksen ja siitä annetun palautteen avulla.

Tehtävänanto ja harjoitustehtäväkonteksti vaikuttavat siihen, millaisia tekstejä kirjoittajat tuottavat ja millaisia valintoja he niissä toteuttavat. Rekrytointipäätöksen runsas perusteleminen ja yksityiskohtainen palautteenanto hakijalle lienevät paljolti tehtävänannon ja harjoittelukontekstin ohjausvaikutuksen tulosta ja erottavat opiskelijoiden tuotokset aidoista rekrytointivastauksista. Torjuntapäätös eli hakijan hylkääminen ilmaistaan teekkariaineistossa yleensä suoralla hylkäyksellä, joka toteutuu kieltävänä torjuntalauseena. Vain kahdessa tapauksessa (2/53 tekstiä) hylkäys ilmaistaan muuten (implisiittinen hylkäys ja *ehkä*-päätös). Aitojen yritystenkin rekrytointivastauksissa valtaosa hylkäyksistä ilmaistaan suoraan, mutta merkittävässä määrin niitä kielennetään myös implisiittisesti; esimerkiksi Keckmanin (2017b: 37–38) aineistossa viidennes hylkäyskirjeistä ilmaisi hylkäyksen epäsuoralla tavalla. Joittenkin valintojen osalta opiskelijoiden kirjoittamissa ja aitojen yritysten teksteissä on siis selviä eroja. Toisaalta on syytä huomata, että hylkäyskirjeen laatiminen on haasteellista myös ammattilaisille ja että aitojen hylkäyskirjeiden runsas ilmaisullinen variaatio osoittaa, ettei ammattilaiskirjoittajiakaan välttämättä ohjaa täysin yhteinen ja jaettu tekstilajin taju (Keckman 2017a: 38 ja 2017b: 89). Tekstilajin tajuissa onkin aina jossain määrin variaatiota ja yksilöllisiä eroja (ks. myös Valtonen 2012). Tekstilajin taju kehittyy teksteihin sosiaalistumisen myötä ja diskurssiyhteisön jäsenyyden ja yhteisössä toimimisen kautta.

Jaksoanalyysin toteuttaminen on varsin haasteellinen iteratiivinen prosessi, jossa analyysikerrosten aikana syntyneet kuvaukset tarkentuvat ja jaksojen vaihtoehtoisia kuvaus-, jäsenys- ja nimeämistapoja tulee koetteille (ks. myös esim. Tiililä 2007: 83–84; Vuorijärvi 2013: 116; Paldanius 2017: 223). Hankaluuksia jaksoanalyysissä tuottavat jaksojen määrittely ja rajaaminen, analyysiyksikön ja analyysin abstraktiotason sekä kuvauksen tarkkuuden valinta, jaksojen limittyminen, monifunktioisuus, yhteen kietoutuminen, toisteisuus ja päällekkäisyys. Jakso- tai siirtoanalyysiin perustuvan tarkastelun luonteeseen kuuluu, että toinen tutkija olisi voinut määrittellä ja nimetä jaksot toisin (ks. myös esim. Paldanius 2017: 233).

Tässä artikkelissa on tehty havaintoja teekkariopiskelijoiden kirjoittamien tekstien ja aitojen yritysten tekstien sekä niistä tehdyn tutkimuksen osoittamista funktionaalisten rakenteiden samankaltaisuuksista ja joistakin eroista. Yhtäläisyyksien lisäksi tulisi kiinnittää erityistä huomiota opiskelijoiden kirjoittamien ja todellisten yritysten tuottamien tekstien eroihin. Tässä artikkelissa tehtyjen havaintojen mukaan eroja on esimerkiksi palautteen antamisen ja hylkäyspäätöksen eli hakijan torjunnan ilmaisemisessa. Tekstien eroavaisuuksien systemaattinen analyysi voisi paljastaa lisää seikkoja, joihin kieltävän rekrytointivastauksen opetuksessa, harjoittelussa ja tehtävänannoissakin kannattaisi

kiinnittää erityistä huomiota. Tekstien funktionaalisen toimintarakenteen tarkastelun lisäksi teksteihin kirjoittuvien vuorovaikutusta rakentavien, interpersoonaisia merkityksiä kielentävien valintojen selvittäminen olisi hyödyllistä tekstilajin tajuista tehtävien havaintojen ja päätelmien syventämisen kannalta. Tekstilajin rakenteiden ja tekstiin kirjoittuvien vuorovaikutusta rakentavien valintojen empiirisellä, aineistopohjaisella tutkimuksella on mahdollista kehittää rekryointiviestinnän tekstien opettamista ja laajemminkin yritysviestinnän tekstilajiston ja työelämän (kirjallisten) vuorovaikutustaitojen oppimista.

Lähteet

- Bhatia, Vijay K. (1993). *Analysing genre. Language use in professional settings*. Lontoo: Longman.
- Hasan, Ruqaiya (1989) [1985]. The structure of a text. Teoksessa: *Language, context and text: Aspects of language in a social-semiotic perspective*, 54–69. Toim. M. A. K. Halliday & Ruqaiya Hasan. 2. painos. Oxford: Oxford University press.
- Heikkinen, Vesa (1999). *Ideologinen merkitys kriittisen tekstintutkimuksen teoriassa ja käytännössä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Honkanen, Suvi & Ulla Tiililä (2012). Jaksoanalyysi osana tekstilajitutkimusta. Teoksessa: *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja*, 208–227. Toim. Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerman, Ulla Tiililä & Mikko Lounela. Kotimaisten kielten keskuksen julkaisuja 169. Helsinki: Gaudeamus.
- Jablin, Fredric M. & Kathleen J. Krone (1984). *Characteristics of rejection letters and their effects on job applicants*. *Written Communication* 1:4, 387–406. [lainattu 1.10.2018.] DOI: 10.1177/0741088384001004001.
- Jousjärvi, Reija (2016). *Työpaikkailmoitus tekstinä. IT-alan työpaikkailmoituksen tekstilaji ja osallistajat*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. Suomen kielen, suomalais-ugrialaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos. [lainattu 20.4.2018.] Saatavilla: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/169669>.
- Kalliokoski, Jyrki (2002). Tekstilajin taju. Teoksessa: *Äidinkielen merkitykset*, 147–159. Toim. Ilona Herlin, Jyrki Kalliokoski, Lari Kotilainen & Tiina Onikki-Rantajääskö. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kalliokoski, Jyrki (2006). Tekstilajin taju ja toisella kielellä kirjoittaminen. Teoksessa: *Genre – tekstilaji*, 240–265. Toim. Anne Mäntynen, Susanna Shore & Anna Solin. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kauppinen, Anneli (2008). Alakoululainen, genre ja kirjallisuus. Teoksessa: *Nuoret kielikuvassa. Kouluikäisten kieli 2000-luvulla*, 268–289. Toim. Sara Routarinne & Tuula Uusi-Hallila. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Keckman, Elina (2017a). Hylkäyskirje tekstilajina. *Kielikello* 4/2017, 38–39.
- Keckman, Elina (2017b). *Hylkäyskirje tekstilajina työnhaun diskurssissa*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. Suomen kielen, suomalais-ugrialaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos. [lainattu 15.1.2018.] Saatavilla: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/191112>.
- Kortetjärvi-Nurmi, Sirkka, Marja-Liisa Kuronen & Marja Ollikainen (2003). *Yrityksen viestintä*. Helsinki: Edita.
- Kortetjärvi-Nurmi, Sirkka & Kaarina Murtola (2016). *Areena. Yritysviestinnän käsikirja*. Helsinki: Edita.
- Koskela, Sanni (2013). *Työhakemus tekstilajina*. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. Suomen kielen, suomalais-ugrialaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos. [lainattu 15.3.2018.] Saatavilla: <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/40808>.
- Koskela, Sanni (2014). Työhakemus tekstilajina. *Virittäjä* 1/2014, 5–40. Saatavilla: <https://journal.fi/virittaja/article/view/8573>.
- Laihanen, Esa (2017). Vuorovaikutus ja puhuttelu kieltävissä rekryointivastauksissa. *Kielikello* 3/2017, 26–28.
- Makkonen-Craig, Henna (2011). Kirjoittajan kompetenssit ja äidinkielellä kirjoittaminen. Teoksessa: *Lukiolaisten äidinkieli. Suomen- ja ruotsinkielisten lukioiden opiskelijoiden tekstimaisemat ja kir-*

- joitustaitojen arviointi*, 62–91. Toim. Anneli Kauppinen, Hanna Lehti-Eklund, Henna Makkonen-Craig & Riitta Juvonen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Mäntynen, Anne (2006). Näkökulmia tekstin ja tekstilajien rakenteeseen. Teoksessa: *Genre – tekstilaji*, 42–71. Toim. Anne Mäntynen, Susanna Shore & Anna Solin. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Nieminen, Tommi (2010). *Lajien synty. Tekstilaji semioottisessa metateoriassa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Saatavilla: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/23383/9789513938710.pdf>.
- Paldanius, Hilikka (2017). Historian esseevastauksen funktionaalinen rakenne. Teoksessa: *Kielitietoisuus eriarvoistuvassa yhteiskunnassa – Language awareness in an increasingly unequal society. AFin-LAn vuosikirja 2017. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja n:o 75*, 219–238. Toim. Sirkku Latomaa, Emilia Luukka & Niina Lilja. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys AFinLA ry.
- Rembel, Kristiina (2012). *Valitettavasti valinta ei tällä kertaa kohdistunut sinuun. Tutkimus kielteisistä rekrytointivastauksista osana rekrytointiprosessia ja työnantajabrändäystä*. Pro gradu -tutkielma. Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu. [lainattu 1.12.2017.] Saatavilla: http://epub.lib.aalto.fi/ethesis/pdf/12783/hse_ethesis_12783.pdf.
- Swales, John (1990). *Genre analysis. English in academic and research settings*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tiililä, Ulla (2007). *Tekstit viraston työssä. Tutkimus etuus päätösten kielestä ja konteksteista*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1108. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Valtonen, Päivi (2012). *Abiturientti uutistoimittajana. Tekstilajin taju ja uutisen tuottaminen äidinkielen tekstitaidon kokeessa*. Turun yliopiston julkaisuja C 350, Scripta Lingua Fennica Edita. Turku: Turun yliopisto. [Viitattu 1.2.2018.] Saatavilla: <http://www.utupub.fi/handle/10024/85117>.
- Vuorijärvi, Aino (2013). *Tekstilaji ja yhteisö. Ammattikorkeakoulun opinnäytetyön diskussio tekstinä*. Helsinki: Helsingin yliopisto. [lainattu 15.1.2018.] Saatavilla: <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/40126/tekstila.pdf>.
- Wahl, Ann-Christine (2016). *Teräsmiehen työhakemus. Sisällönanalyysi sosiaalista mediaa hyödyntäviä työhakemuksista*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitos. [lainattu 1.10.2018.] Saatavilla: <http://www.utupub.fi/handle/10024/129955>.